

Močvirska sklednica v Sečoveljskih solinah

Besedilo in foto: Kim Ferjančič

Močvirska sklednica (*Emys orbicularis*) je v Sloveniji edina avtohtona sladkovodna vrsta želve. Zaradi uničevanja zanjo primernih življenjskih okolij z regulacijami, melioracijami, onesnaževanjem in zaradi vnosa tujerodnih vrst je ogrožena vrsta plazilcev. Na območju Slovenije je bila s *Spomenico* predlagana za zaščito že leta 1920. Vrsta je na Slovenskem uradno zaščitena od leta 1922, danes je uvrščena na seznam varovanih vrst Bernske konvencije in Direktive o habitatih. Na podlagi kriterijev Svetovne zveze za varstvo narave (IUCN) se kot prizadeta vrsta uvršča tudi na rdeči seznam ogroženih vrst plazilcev.

Močvirska sklednica je že od nekdaj prisotna na območju Sečoveljskih solin z reko Dragonjo, kjer je zastopana s podvrsto *Emys orbicularis hellenica*. To območje je po Direktivi o habitatih opredeljeno kot posebno ohranitveno območje (SCI), saj se tam nahaja večja populacija močvirskih sklednic, a natančne ocene o njeni velikosti in stanju še ni.

V okviru raziskave, ki je temeljila tudi na moji diplomski nalogi z naslovom *Močvirska sklednica (Emys orbicularis (Linnaeus 1785)) v Krajinskem parku Sečoveljske soline*, smo poskusili pridobiti dodatno znanje o populaciji močvirske sklednice na območju parka. V okviru raziskovalnega dela smo določali starostno in spolno strukturo populacije ter ovrednotili deset različnih morfometričnih lastnosti ulovljenih osebkov.

S pomočjo obstoječih podatkov o razširjenosti vrste v parku in predhodnem pregledu terena smo za osrednje območje raziskovanja opredelili območje nekdanjega rudnika (Korea), v raziskavo pa smo dodatno vključili še območja Stojbe, Alto in izliv reke Dragonje.

V letu 2013 smo opravili 12 terenskih dni ter lovili želve z uporabo dveh metod: metodo aktivnega vizualnega iskanja in metodo lovljenja s pomočjo vrš. Pri aktivnem vizualnem iskanju, ki smo ga opravili na Korei, smo bili pozorni predvsem na vidne ozke poti v trstičju, po katerih hodijo želve. Vrše smo na vseh območjih raziskovanja postavili v večje vodne po-

Povprečna velikost (dolžina hrbtnega ščita) odraslih samcev močvirske sklednice (na sliki) je bila 11,47 cm, samic pa 12,69 cm.

Območje rudnika (Korea).

vršine, tako da je približno tretjina vrše ostala nad vodno gladino. Za vabo smo uporabili hitro razpadajočo hrano, običajno ribe. Lov brez določanja in merjenja ulovljenih osebkov – efektivni lov – je vsakič trajal eno uro. Vsak osebek smo na mestu ulova izmerili, mu določili spol in starost ter ga označili s piljenjem robnih lusk in nato izpustili. Opaženim osebkom smo označili mesto nahajanja.

Osebkke smo popisali na vseh raziskovanih območjih, razen na izlivu Dragonje. Največ smo jih z izbranimi metodami popisa ujeli v nekdanjem rudniku, pri čemer se je metoda lova z vršo izkazala za najuspešnejšo. Skupno smo označili in popisali 64 želv; 31 samcev, 18 samic in

Krajinski park Sečoveljske soline z označenimi mesti proučevanja močvirske sklednice (1: Korea, 2: Alto, 3: Stojbe, 4: izliv reke Dragonje). (prirejeno po: <http://www.kpss.si/si/o-parku/obmocja>)

15 subadultnih osebkov. Prevladovale so odrasle želve (77 %), kar je za dolgoživo vrsto povsem običajno. Prisotnost večjega števila subadultnih osebkov pa kaže na obnavljanje populacije. Nekoč degradirano območje, kjer je bilo odlagališče rudniške jalovine (Korea), predstavlja danes zelo pomemben habitat za močvirsko sklednico v parku – tu smo ujeli in popisali kar 54 osebkov.

Na podlagi terenske raziskave in drugih preteklih raziskovanj lahko zaključimo, da na preučevanem območju obstaja številčna populacija močvirske sklednice, ki je vsekakor vredna naravovarstvene pozornosti. Z raziskavo smo tako ocenili trenutno stanje populacije na preučevanem območju, za prihodnost pa je pomembno, da se vzpostavi večletno spremljanje stanja populacije, kar predvideva tudi Direktiva o habitatih. 🦘

Samica močvirske sklednice (*Emys orbicularis*) (na sliki). Največja ulovljena želva je bila starejša samica, ki je v dolžino merila 16,93 cm in tehtala 0,62 kg.

Prikaz lova s pomočjo vrš.

DRUŠTVENE NOVICE

Izlet v gozd Cansiglio

V začetku oktobra 2013 so se člani društva Dinaricum odpravili na izlet v Italijo, in sicer v gozd Cansiglio. Zakrasena predalpska planota je obdana z mogočnimi bukovimi gozdovi, ki spadajo med najlepše gozdove v severovzhodnem delu Italije. Cilji izleta so bili spoznavanje in obisk samega gozda, predvsem pa poslušanje in opazovanje jelenov v času parjenja, t. i. ruka. V teh gozdovih naj bi skupaj z damjaki in srnami namreč živelo do 3.000 jelenov in košut, ki so jih izpustili na prostost v 70. letih. V tem času so se živali razmnožile, ker je bil lov nanje prepovedan. Z nekaj sreče smo videli veliko košut, a žal le nekaj jelenov. Vseeno pa smo lahko prisluhnili njihovim mogočnim glasovom, ki so v kotanji odmevali kot večerna simfonija.

Besedilo: Petra Muhič in Marko Zupan

Foto: Petra Muhič

Uspešna 2. Noč delfinov

V začetku lanskega decembra je društvo Morigenos organiziralo že drugo *Noč delfinov*. Zanimivosti o slovenskih delfinih in kratek pregled društvenih aktivnosti v letu 2013 smo v Svetovni kavarni Sputnik delili s starimi in novimi prijatelji. Za sproščeno vzdušje sta skrbeli radijski voditelj Klemen Bunderla in ambasadorica delfinov Sara Savnik, *The Look of the Nations* in *Miss Universe*. Predstavili smo tudi nove zloženske in razglednice, vsak udeleženec pa je v zahvalo za podporo društvu prejel USB-ključek s presenečenjem. Dogodek smo zaključili z žrebanjem glavne nagrade – posvojitve delfina za eno leto – in prijetnim klepetom, ki je trajal še pozno v noč. Pogovarjali smo se tudi o *11. dnevu delfinov*, ki bo potekal poleti v Piranu.

Besedilo: Ana Hace

Foto: Gregor Kervina

Noč delfinov 2013.